

Motion till riksdagen 2011/12:Ju19

av Morgan Johansson m.fl. (S)
med anledning av skr. 2011/12:135

Riksrevisionens rapport om att hantera brottmål effektivt – en utmaning för regeringen och rättsväsendet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att nå en ökad effektivitet inom rättskedjan.

Motivering

En återkommande kritik är att rättsväsendet, trots att det tillförts stora resurser, inte svarar mot kraven på snabbare genomströmningstider, ökad lagföring, minskad brottslighet och minskat antal återfall i brottslighet i den utsträckning som det borde.

Vi delar Riksrevisionens iakttagelser avseende detta. Att rättsväsendet fungerar effektivt är av största vikt för att medborgarna ska kunna känna trygghet och förtroende för de rättsvärdande myndigheterna. Men kriminalpolitiken är större än bara rättsväsendet. För att skapa trygghet och minska antalet brott i samhället krävs en samordning med övriga samhällsaktörer, både offentliga och privata och den ideella sektorn. Riksrevisionen påpekar i sin granskning att det brister i samverkansfrågor. Vi har tidigare motionerat om en obligatorisk samverkan mellan myndigheter som polis, skola, kommun och hälso- och sjukvården i det brottsförebyggande arbetet där ideella organisationer har en roll.

Riksrevisionen menar även att det finns brister i det brottsförebyggande arbetet. Bland annat påverkar det rättsväsendets möjligheter att uppnå målen om minskad brottslighet och ökad trygghet.

Det är uppenbart att det saknas ett samlat grepp för att stärka samhället. I dag är ungdomsarbetslösheten fortfarande över 20 procent, bland den högsta i

Fel! Okänt namn på

EU, och långtidsarbetslösheten biter sig fast. Antalet fattiga barn i Sverige uppgår till 200 000, enligt Rädda Barnen. Utvecklingen visar att regeringens politik brister. Regeringen väljer att blunda för de problem som skapar en grogrund för kriminaliteten. Segregering och utslagning ökar risken för att många unga människor inte längre ska känna någon framtidstro. Då blir en del av dem ett lätt byte för destruktiva miljöer och kriminella gäng. Det krävs därför satsningar på välfärden, fler jobb och utbildningar, förbättrad kvalitet i skolan, resurser till fritidsgårdar, stöd till att rusta upp miljonprogramsområdena och slitna skolor samt bostäder till rimliga kostnader.

För att uppnå en bättre samordning och kraft i det brottsförebyggande arbetet har vi dessutom föreslagit att regeringen inrättar en nationell samordnare i det brottsförebyggande arbetet. En nationell samordnare skulle bl.a. få i uppdrag att driva på och koordinera det brottsförebyggande arbetet lokalt, regionalt och nationellt. Det finns stor kunskap om vilka insatser som krävs för detta, både i kommuner, organisationer och hos många myndigheter, inte minst hos Brottsförebyggande rådet (Brå). Men det behövs någon som kan se över myndighetsgränserna och framför allt kan utvärdera och föreslå förbättringar i hur det brottsförebyggande arbetet genomförs. Det kan handla om resurstillskott eller att verka för att strukturer och lagstiftning som hindrar eller försvårar samverkan motverkas. Det skulle även kunna tas fram nationella styrande och mätbara mål som tar sikte på en rad variabler som har betydelse för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Vi vet t.ex. att arbetslöshet, fattigdom, segregation, trångboddhet, resurssvaga skolor och bristande barn- och psykiatrivård har betydelse och ökar risken för att unga hamnar i kriminalitet.

En annan viktig fråga som Riksrevisionen tar upp är myndigheternas verksamhetsresultat. Vi uppmärksammar särskilt att polisens personupplagade brott ligger kvar på i stort sett samma nivå år efter år trots de stora resurstillskott som tillkommit de senaste dryga tio åren. Detta är olyckligt eftersom andelen personupplagade brott utgör en viktig indikator på att polisen lyckas i sin verksamhet. Vi noterar att regeringen inte ger något tillfredsställande svar på varför andelen personupplagade brott inte ökar.

Riksrevisionen granskning visar dessutom att personalens kompetens inte alltid används på det mest effektiva sättet. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ta ställning i frågan om en reformerad polisutbildning och konstaterar kritiskt i sammanhanget att frågan om en ny polisutbildning utredes för flera år sedan, men att ingenting hänt ännu. Vi kan bara instämma i denna kritik.

Vi socialdemokrater har tidigare uppmärksammat att antalet civilanställda har minskat i förhållande till antalet poliser. Det har fått till följd att poliser tvingas att göra uppgifter som civilanställda skulle göra, som att sitta i receptioner och vara arrestvakter. Därför har vi särskilt motionerat om att öronmärka vissa resurser till att anställa just civilanställda.

Vi har även motionerat om att göra om polisens utbildning till en treårig utbildning, knuten till högskolan. Det skulle ge bättre utvecklingsmöjligheter, bättre kvalitet och bättre forskning inom området. Vi noterar särskilt att regeringen i sin skrivelse inte ger något svar på hur de ser på frågan om en ny

Fel! Okänt namn på

polisutbildning. Därmed drar vi slutsatsen att regeringen inte har för avsikt att genomföra denna nödvändiga reform under överskådlig tid, vilket får ses som ett utslag av den passivitet hos regeringen som Riksrevisionen ger uttryck för.

Slutligen vill vi poängtera vikten av att få hela rättskedjan att fungera. Kraftigt ökade resurser till polisen under en rad år skapar fler ärenden hos både åklagare och domstolar och ett ökat tryck inom kriminalvården. Det är viktigt att regeringen tar initiativ för att minska genomströmningstiderna inom rättskedjan. Riksrevisionen pekar på en rad brister i alltifrån polisens brottsförebyggande arbete till kriminalvårdens verkställighetsplaner.

Det bör i sammanhanget nämnas att statistiken och kunskapen om återfall efter avtjänat straff bör bli bättre. Vi vet sedan tidigare att utslussningen från anstalt till ett liv i frihet har brister. Den statistik som finns om återfall visar tyvärr att alltför många återfaller i brott. Det krävs en bättre samordning mellan myndigheterna inför frigivandet. För att stödja dem som lämnar fängelset och få dem att bryta med sin gamla, kriminella miljö har vi socialdemokrater föreslagit att en särskild utslussningspeng utreds. Det är viktigt att kommunerna har en god beredskap för att kunna erbjuda bostad, utbildning, stöd och vård som behövs efter frigivandet. För att underlätta kommunernas möjlighet till detta menar vi att det bör utredas hur alla de resurser som finns inom missbrukarvården, socialtjänsten, arbetsförmedlingen etc. kan samordnas på ett bättre sätt för att ge varje enskild individ ett relevant stöd i samband med frigivningen i form av en s.k. utslussningspeng. Tanken är att staten ska kunna stå för en del av kostnaden.

Riksrevisionen ger en rad rekommendationer till regeringen och myndigheterna för att förbättra effektiviteten i rättsväsendet. Vi har i motionen presenterat en rad konkreta åtgärder som vi socialdemokrater menar skulle öka effektiviteten i rättsväsendet, men även i det brottsförebyggande arbetet. Vi ställer oss bakom dessa förslag. Riksrevisionens rekommendationer är dessutom viktiga utgångspunkter för regeringens fortsatta arbete.

Stockholm den 24 april 2012

Morgan Johansson (S)

Kerstin Haglö (S)

Elin Lundgren (S)

Arhe Hamednaca (S)

Christer Adelsbo (S)

Anna Wallén (S)

Mattias Jonsson (S)